

VELDWIJK

Oorlog om persoonsgegevens

In 2003/4 mocht ik werken voor de Dienst Persoonsgegevens (DPG) van de Gemeente Amsterdam. DPG beheert het Amsterdamse bevolkingsregister en heeft in de wereld der Burgerzakenambtenaren een voortrekkersrol. Des te vervelender was het daarom dat de registratie van burgers een puinhoop was. Veel burgers – in sommige wijken tien procent van de bevolking – fraudeerden er vrolijk op los met hun adresgegevens; allemaal voor parkeervergunningen, bijstandsuitkeringen, huursubsidies, onderverhuur, dat soort dingen. Liegen over adressen was eenvoudig want controle was rechts en gemeentelijke diensten hielden, heel klantgericht, hun eigen persoonsregistraties bij. "Ander adresje voor uw bijstandsuitkering? Geen probleem bij de Sociale Dienst Amsterdam." Veel bevolkingsambtenaren zagen daarin geen probleem: "de burger is de bron van zijn (adres)gegevens en ook als die burger liegt dan hebben wij de wet uitgevoerd." De gevolgen lieten zich raden: groot-schalige belastingontduiking en onbetrouwbare informatie voor zaken als stadsplanning en rampenbestrijding (Bijlmerramp). Wie destijds betrouwbare adresinformatie nodig had ging niet naar de gemeente maar kocht bestanden bij de NUON die zijn zaken wel voor elkaar had.

Maar toen kwam er een nieuwe burgemeester (Job – rooibos-thee – Cohen) en een nieuwe DPG chef. Iedere gemeentelijke dienst die persoonsgegevens registreert haalt deze nu verplicht uit de bevolkingsadministratie, dus geen aparte adresjes meer voor de bijstandsuitkering en de parkeervergunning. En DPG neemt ook niet zomaar genoegen met wat de burger zegt. Het gevolg is een enorme kwaliteitsverbetering van de bevolkingsregistratie. Ik begrijp dat een van de grotere problemen nu is dat mensen hun kinderen op een ander adres inschrijven om ze op een witte school te krijgen. Tja.

Ergens eind 2009 las een gemeenteambtenaar een artikel in DB/M over de Polisadministratie waarin werd gemeld dat dit systeem de persoonsgegevens bevat van 14 miljoen mensen, waaronder zo'n 600.000 die helemaal niet in de bevolkingsadministratie voorkomen. Tel er de kinderen bij en je hebt zomaar een miljoen mensen die we in Nederland administratief niet kennen – toch wel gênant voor een ontwikkeld land. We hebben het hier over *legal aliens* die van de Belastingdienst een sofinummer hebben gekregen, maar de Belastingdienst is ..., euhhh ..., nogal gesloten. De alerte ambtenaar tipte de baas van DPG die daarna aan UWV vroeg om eens te kijken hoeveel verschillen er waren tussen de bevolkingsadministratie en de Polisadministratie. Een dag later lagen de cijfers op tafel: circa

60.000 onbekenden en nog eens circa 30.000 mensen die volgens hun werkgever ergens anders wonen dan ze de gemeente hadden wijsgemaakt. Vreugde bij de gemeente die wéér een slag kon maken in het verbeteren van de bevolkingsadministratie. Vreugde ook bij deze columnist die als gegevensarchitect, burger en belastingbetaler zijn zorg had uitgesproken over het verschijnsel dat UWV en Belastingdienst feitelijk bezig waren om een soort eigen bevolkingsadministratie op te zetten en dit diplomatiek had aangeduid als een 'lekkende hartklep'. U begrijpt hoe het verder liep: UWV leverde Amsterdam de 90.000 ontbrekende c.q. afwijkende personen. De gemeente sloeg een enorme slag richting boefjes en fraudeurs en betaalde daarmee het gat van de Noord-Zuidlijn. Ook werden achttien voortvluchtige Engelse criminelen thuis opgepakt, want Amsterdam is voor Engelsen dé plek om onder te duiken tussen 3.500 ongeregistreerde landgenoten in Amsterdam. En uw columnist kreeg natuurlijk een lintje.

Nou, niet dus. Wat er wel gebeurde was een escalerende ambtelijke strijd tussen Amsterdam enerzijds en UWV en Belastingdienst anderzijds. Waarom weet ik niet, maar werkelijk alles werd door deze organisaties uit de kast getrokken om de persoonsgegevens onder zich te houden. Vlak voor de deadline van deze column werd de strijd opeens zichtbaar toen verontruste Kamerleden van PvdA en CDA lastige kamervragen begonnen te stellen. En laat de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken, Mr. J.P.H. Donner, nou tot voor kort verantwoordelijk zijn geweest voor het UWV. Dat komt dus wel goed, zou je zeggen; helemaal nadat De Telegraaf een voorpagina-artikel aan het gedoe wijdde. Jammer genoeg dacht de wakkere krant dat UWV alleen uitkeringstrekkers kent en dus ging het verhaal over 30.000 frauderende Mokumse uitkeringstrekkers. Vervolgens ging Geenstijl er nog even overheen om het beeld van een incompetente, verspillende, rooibos-thee drinkende, linksdragende gemeente nog even te onderstrepen. FAIL natuurlijk. Maar als niemand deze persprietpraat corrigeert blijft het beeld overeind dat er een probleem is bij Amsterdam in plaats van bij UWV. Het staat dus nog maar te bezien hoe de oorlog om de persoonsgegevens gaat aflopen. Wie hart heeft voor zaken als een betere en kleinere overheid en/of privacy moet hopen dat Amsterdam het pleit gaat winnen. Maar dit is Nederland. Als u deze column leest weten we hopelijk meer.

René Veldwijk is partner bij FAA Partners.